

XII. Lastensuojelu.

Lastensuojelulautakunnan vuodelta 1932 antama kertomus¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Yleiskatsaus. Edelleen jatkunut taloudellinen pulakausi ja siitä johtunut yleinen työttömyys ovat osaltaan tehostaneet lastenhuoltotoiminnan yhteiskunnallista merkitystä, mutta toisaalta tuottaneet sille entistä suurempia vaikeuksia. Yhä useammalle hädänalaiselle lapselle on lautakunnan täytynyt toimittaa avustusta entisestään vähennetyillä määrärahoilla. Varsinkin köyhäinhoidollisten lasten luku on kertomusvuoden kuluessa huomattavasti lisääntynyt, kun sitävastoin lisäys kasvatuksellisista syistä lautakunnan huostaan otettujen lasten lukumäärässä on ollut vähäisempi, ilmeisesti vain kaupungin kasvamisesta johtuva. Lastenvalvojan luetteloissa olevain aviottomain lasken luku on kyseessäolevana aikana jonkun verran vähentynyt, mikä on aiheutunut siitä, että joukko tällaisia lapsia pääkaupungista poismuuttaneina on voitu siirtää toisten kuntain lastenvalvojain huolenpidon varaan ja että useat elatusvelvollisista ovat menneet asianomaisten äitien kanssa naimisiin. Käytettävissä olevain määrärahojen vähentyessä on lautakunnan toistaiseksi täytynyt luopua monista tarpeellisista kalusto- ja vaatevarastojen hankinnoista kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin sekä huomattavasti pienentää yksityisiin lastenkoteihin sijoittamiensa lasten hoitomaksuja, mikä ulkoakin päin saatavien avustuksien näiltä laitoksilta ehtyessä on luonnollisesti saattanut ne taloudellisiin vaikeuksiin ja osittain alentanut tähänastista lastenhoitotasoa. Samoin ovat erinäisten lastenhuoltolaitosten huoneisto-oloissa aikoja sitten ajatellut parannussuunnitelmat saaneet siirtyä yhä eteenpäin. Yleiseltä kannalta katsoen on kauan kaivatun lastensuojelulain puuttuminen pitkin aikaa suuresti vaikeuttanut lautakunnan käytännöllistä toimintaa.

Lautakunnan kokoonpano. Lastensuojelulautakuntaan kuuluivat vuonna 1932 puheenjohtajana professori M. Ruuth, varapuheenjohtajana rouva A. Huotari sekä muina jäseninä rouva M. Huttunen, toimittaja K. Kukkonen, vanhempi oikeusneuvosmies T. Nilsson, kirjanpitäjä B. Tabelle ja professori A. Ylppö.

Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa sosialijohtaja J. W. Keto. Kansakoulukysymyksiä käsiteltäessä oli lautakunnan hallintoon kuuluvain koulujen opettajakunnan edustajana lautakunnassa opettaja V. E. Uusi-virta sekä opettajiston varaedustajana johtajatar L. Kivekäs. Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja hoitivat, siihen valittuina, vastaavat tehtävät myöskin lautakunnan muodostamassa kansakoulujohtokunnassa.

Opetuksen tarkastamisesta lautakunnan alaisissa kansa- ja ammatillisissa jatkokouluissa huolehti Helsingin kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja M. Pesonen ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan R. Malmbergin avustamana.

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1933.

Lautakunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui säännöllisesti jokaisen kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina, paitsi kesä-, heinä- ja elokuun aikana, jolloin kokouksia tarvitsi pitää ainoastaan kerran kuukaudessa. Kansakouluhohtokuntana, jolloin myöskin koulukotien opettajakunnan edustaja otti osaa päätöksiin, käsitteli lautakunta asioita 2 eri kertaa. Pöytäkirjat lautakunnan kokouksista toimintavuoden kuluessa sisältävät yhteensä 1,917 eri asiaa, joista 432 yleisen kansliaosaston, 1,042 turvattomien lasten osaston ja 443 aviottomien lasten osaston esittämiä.

Tärkeimmät asiat. Paitsi taloussääntöehdotuksen valmistelua, lasten huostaanottamista, avustusten lakkauttamista, elatussopimusten vahvistamista, lasten koulunkäynnin ja jatko-opetuksen järjestelyä koskevia y. m. jokapäiväisestä toiminnasta johtuvia asioita, lautakunta käsitteli kertomusvuoden kuluessa erinäisiä yhteiskunnallisen lastensuojelu- ja kasvatustoitminnan sekä alaistensa laitosten ja maatilojen edelleen kehittämistä tarkoittavia kysymyksiä, joista tässä mainittakoon seuraavat:

Huhtikuun 12 p:nä päätettiin tehdä kaupunginhallitukselle esitys kasvihuoneen rakentamisesta Ryttylään tarkoituksessa, että puutarhanopetus Ryttylän koulukodissa tulisi vastaamaan maataloushallituksen valvonnan alaisia harjoittelupuutarhoja, mihin asiain järjestelyyn maataloushallituksen puutarhanhoidontarkastaja G. Ignatius oli ilmoittanut suostuvansa. Esitykseen liitettiin Lepaan puutarhaopiston hedelmänviljelyksen opettajan, valtion pomologi O. Collanin laatimat kasvihuoneen piirustukset työselityksineen, mutta ilmoitti kaupunginhallitus siirtäneensä tämänkin rakennusyrityksen toistaiseksi. Lautakunnan samanaikainen esitys Reijolan lastenkotiin johtavan ajotien kunnostamisesta ja valaisemisesta johti sitävastoin toivottuihin toimenpiteisiin.

Toukokuun 10 p:nä lautakunta antoi osaltaan kaupunginhallitukselle lausunnon revisionikonttorin herättämästä kaupungin eri laitosten varastojen hoitoa ja varastohankintojen keskittämistä koskevasta kysymyksestä. Lausunnossa yleensä kannatettiin kaupunginreviisorin esittämiä uudistuksia, vaikka toiselta puolen huomautettiin, ettei niillä lautakunnan hallinnon alaisissa laitoksissa tulisi olemaan suurta käytännöllistä merkitystä.

Hyvösen lastenkodin johtokunnan esityksestä samanaikaisesti annetussa lausunnossa puollettiin tässä laitoksessa suunniteltuja muunnos- ja korjaustöitä, jotka sittemmin onkin suoritettu ja koti varustettu keskuslämmityslaitteilla.

Toukokuun 24 p:nä tehtiin kaupunginhallitukselle esitys, että Ryttylän tilalle saataisiin palkata vuoden 1933 alusta lukien mieskarjakko, mikä esitys hyväksyttiin.

Syyskuun 13 p:nä annottiin kaupunginhallitukselta, että liian ahtaaksi osottautuneen vastaanottokodin tyttöosastoa saataisiin laajentaa 12 oppilasijaa käsittävällä erikoisosastolla. Esitys hyväksyttiin ja sitä varten tarpeellinen määräraha merkittiin kuluvan vuoden taloussääntöön.

Syyskuun 27 p:nä tehtiin kaupunginhallitukselle esitys pumppulaitteen aikaansaamisesta erään Bengtsårin rakennusten läheisyydessä sijaitsevan vesiperäisen maanviljelysalueen kuivaamista varten. Esitys hyväksyttiin ja kyseessäolevan sähköpumpun hankkimiseksi merkittiin 6,000 markan määräraha Bengtsårin maatalon menosääntöön.

Vuoden lopulla saatiin kaupunginhallitukselta lupa siirtää myös Toivoniemellä tarpeettomaksi joutunut tuulimooitori Bengtsåriin pumppuamaan vettä eräältä toiselta vesiperäiseltä alueelta, joten Bengtsårin tilan viljelyksiä voidaan melkoisesti laajentaa.

Syyskuun 30 p:nä lautakunta teki esityksen käymälöiden aikaansaamisesta lasten leikkikentille. Kaupungin puistojen isännöitsijän annettua asiasta lausuntonsa kaupunginhallitus myönsi kahdessa erässä tarkoitukseen tarvittavat määrärahat, joilla käymälät on laitettu kuntoon.

Samaan aikaan lautakunta antoi lausunnon erinäisten apukoulunopettajain y. m. kansalaisten kaupunginhallitukselle tekemästä esityksestä, joka koski päivätyökotien perustamista heikoimmille apukoulujen oppilaille ja muille henkisesti vajaakykyisille lapsille. Koska anomus apukoulujen oppilaita koskevalta osaltaan sivusi kansakoulujen johtokuntain toimialaa ja osittain muutenkin liikkui lautakunnan nykyisen työohjelman ulkopuolella, ehdotti lautakunta puolestaan, että kaupunginhallitus kansakoulujen johtokuntia kuultuaan asettaisi komitean selvittelemään tätä kysymystä kaikessa laajuudessaan. Kaupunginhallitus kuitenkin katsoi, ettei anojain esitys anna toistaiseksi aihetta toimenpiteisiin.

Syyskuun lopulla lautakunta teki niinikään kaupunginhallitukselle esityksen, että Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton Savilankatu n:o 3:ssa ylläpitämä lastenhoidonneuvonta-asema otettaisiin vuoden 1933 alusta lukien kaupungin huostaan. Kokouksessaan joulukuun 21 p:nä kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän esityksen ja myönsi tarkoitukseen vuodeksi 1933 65,740 markan suuruisen neuvonta-asema alottaa toimintansa.

Marraskuun 8 p:nä anottiin kaupunginhallitukselta, että Oulunkylän kartanon peltomaasta luovutettaisiin n. 10 ha:n suuruinen ala Toivolan koulukodin käytäntöön laidunmaan laajennusta sekä heinä- ja rehuviljelyksiä varten. Kaupunginagronoomia kuultuaan kiinteistölautakunta sittemmin suostui anomukseen määräten kuitenkin, että alueesta on suoritettava vuosittain vuokraa kiinteistötoimiston maatalousosastolle.

Lastensuojelulautakunnan virkailijat. Lautakunnan toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen, jolle ohjesäännön mukaisesti kuului myöskin lautakunnan sihteerin tehtävät ja kasvatuksellisista syistä huostaan otettujen lasten huoltolaitosten välitön valvonta. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat ovat olleet vuoden 1920 alusta alkaen yhdistettynä köyhäinhoidon kassa- ja tilivirastoon, jossa niitä on hoitanut tämän viraston johtaja, kamreeri F. O. Rosendahl. Koulukotien, vastaanotto- ja ammattioppilaskodin sekä Kullatorpan lastenkodin lääkärinä oli lääketieteenlensiaatti E. O. Lindén, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aistivialliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit ja lisäksi lautakunnan kesäksi maalle toimittamat lapset. Yleisen kansliaosaston kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström sekä rekisteri- ja tiedonantotoimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien H. Stråhlmanin ja L. V. Lidmanin avustaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa.

Lastenvalvojan virkaa hoiti lakitieteenkandidaatti R. G. Kallia ja lastenhuoltotarkastajana sekä samalla nuorisonhuoltajana ja lastenvalvojan varamiehenä toimi pastori K. F. Palomäki. Näiden johtamille osastoille kuuluvain aviottomain ja turvattomain lasten hoitoa valvoi lääketieteenlensiaatti E. R. Granholm naistarkastajien M. Ahlbergin ja rouva A. Stegmanin avustamina, joista edellinen huolehti 0—3 vuotiaiden ja jälkimmäinen sitä vanhempien lasten sijoituksista. Neiti Ahlbergin välittömän ohjauksen alaisina naisopastajina toimivat sovittua piirijakoa noudattaen rouva O. Sarin sekä neidit I. Glansenstierna ja V. M. Wessman. Rouva Stegmanin ohjaamina työskentelivät naisopastajat rouva M. Ekholm ja neiti M. Ramstedt sekä

rouva E. Rätty, jotka huolehtivat myöskin nuorisonhuoltojaostolla tarpeellisista kotikäynneistä. Kansliatehtäviä hoitivat turvattomain lasten osastolla neidit E. Ekholm ja G. Boldt sekä nuorisonhuoltojaostolla neiti E. Hirn. Lastenvalvojan perimistöimistoa hoiti rouva A. Aminoff ja aviottomain lasten osaston kansliatehtävistä huolehtivat neidit M. Laakso ja V. Panssar.

Lähetetyt kirjelmät ja toimituskirjat. Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta taikka muusta syystä lähetettiin kansliasta toimintavuoden kuluessa yhteensä 7,954 kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 430 lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamia, 803 toimitusjohtajan lähettämiä, 187 rekisteritoimistosta, 1,940 turvattomain lasten osastolta, 3,803 aviottomain lasten osastolta ja 791 nuorisonhuoltojaostolta toimitettuja. Näitä paitsi lähetettiin eri osastoilta kirjeellisiä kansliaan kutsuja lasten vanhemmille tai muille yksityisille henkilöille sekä nuorisonhuoltojaostolta joukko erinäisiä tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Holhoustoiminta. Lautakunnalle joulukuun 19 p:nä 1923 ja marraskuun 3 p:nä 1926 vahvistetun ohjesäännön mukaan siirtyi ammattiholhoojalle kuulunut holhoustoiminta lastenvalvojalle. Aikaisemmin määrättyihin holhotteihin nähden ei kuitenkaan oikeudellista siirtoa toimitettu, vaan lautakunnan toimitusjohtaja huolehti niistä edelleen vuonna 1932. Tällaisia holhottavia oli vuoden alussa 91 ja vuoden lopussa 78.

Holhotit holhooja oli sijoittanut seuraavasti:

Kaupungin koulukoteihin.....	9	Yksityisiin lastenkoteihin	24
Muihin lastenhuoltolaitoksiin	8	Sukulaistensa luokse	37
		<u>Yhteensä</u>	<u>78</u>

Holhottien koulunkäynnistä annetaan seuraavat tiedot:

Kansakoulussa kävi	3
Oppikoulussa »	1
Ammattikoulussa »	9
Päästötodistuksen kansakoulusta oli saanut	63
Keskeyttänyt koulunkäyntinsä ilman päästötodistusta	2
	<u>Yhteensä</u> 78

Ilmoitukset hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Lukuunottamatta lautakunnan nuorisonhuoltojaostolle ilmoitettuja 642 koulusta poisjäänyttä lasta kuin myöskin saman jaoston välityksellä 347 kesäksi maalle pyrkinyttä sekä 2,184 leikkikentille halunnutta lasta, on lautakunnan rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa jätetty yhteensä 1,622 ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista, jakautuen tapaukset ilmoituksen tehneisiin nähden seuraavasti:

Köyhäinhuoltolautakunta	146	Yksityiset lastensuojeluyh-	
Kansakoulutarkastajat	14	distykset	83
Poliisilaitoksen etsivä osasto	2	Yksityishenkilöt	691
Suojelupoliisi	20	Lastensuojelulautakunnan eri	
Muut viranomaiset	69	osastot	597
		<u>Yhteensä</u>	<u>1,622</u>

Ilmoituksen aiheuttivat seuraavat seikat:

Kasvatukselliset syyt	106	Lasten pahoinpitely tai huono	
Lasten aistivallisuus tai vähäläh-		hoito	77
jaisuus	12	Vanhempien huono elämä ..	84
Lasten turvattomuus	797	Muut syyt	12
» avioton syntyperä	534		
		Yhteensä	1,622

Yleinen kansliaosasto. Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, joiden suhteen toivottiin yleisen kansliaosaston toimenpiteitä, oli edellämainituista 97. Kussakin yksityistapauksessa toimitetun tutkimuksen perusteella otti lautakunta näistä 83 lasta huostaansa; muussa 14 tapauksessa eivät vanhemmat suostuneet luovuttamaan lapsiansa lautakunnalle. 13 aistivallisen ja raajarikkoisen lapsen puolesta toimitettiin sisäänpääsyanomus heille soveltuviin hoitolaitoksiin.

Suojelukasvatusta varten huostaanotetut lapset jakautuivat äidinkielen ja sukupuolen mukaan seuraavasti:

Äidinkieli.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.
Suomi	46	17	63
Ruotsi	12	8	20
	Yhteensä 58	25	83

Näistä lapsista oli 63 eli 75.9 % syntynyt Helsingissä ja 20 eli 24.1 % muilla paikkakunnilla.

Avioliitossa syntyneitä oli 50 eli 60.2 % ja avion ulkopuolella syntyneitä 33 eli 39.8 %.

Iän mukaan jakautuivat lapset seuraavasti:

— 7 vuotiaita	4	13—15 vuotiaita	18
7—9 »	3	15—18 »	24
9—13 »	34		
		Yhteensä	83

Edelleen mainittakoon, että näistä oli:

Lapsia, jotka varhain olivat kadottaneet isänsä	17
» » » » » äitinsä	19
» joilla oli isäpuoli	4
» » » äiti puoli	—
» joissa ilmeni perinnöllistä rappeutuneisuutta tai henkistä vaja-	
kykyisyyttä	19

Yhteensä oli yleisen kansliaosaston huollossa 488 lasta, kuten allaolevista luvuista ilmenee:

Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	405
Vuoden varrella hoidettaviksi otettuja	83
Vuoden varrella poistettuja	80
Jäljellä seuraavaan vuoteen	408

Suurin osa näistä lapsista oli sijoitettuna kaupungin koulukoteihin. Varrattomat tylsämieliset, kuuromykät sekä raajarikkoiset, sokeat ja kaatuva-tautiset lapset olivat, mikäli kunnan velvollisuus oli huolehtia heidän koulun-

käynnistään, lastensuojelulautakunnan toimesta sijoitetut heille sopiviin erikoislaitoksiin ja pienehkö määrä oli elätteellä yksityisissä lastenhoitolaitoksissa tai yksityishenkilöiden luona, niinkuin allaoleva yleiskatsaus lähemmin osoittaa:

	Suomenkielisiä.			Ruotsinkielisiä.			Kaikkiaan.
	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	
Kaupungin omissa laitoksissa	258	41	299	56	4	60	359
Muissa lastenhoitolaitoksissa							
ja aistivialliskouluissa ..	45	42	87	16	18	34	121
Yksityiskodeissa	3	1	4	2	2	4	8
Yhteensä	306	84	390	74	24	98	488

Lasten vanhempien säätty tai ammatti näkyy seuraavista luvuista:

	Luku.	%
Ammattitaidottomia työläisiä	280	57.4
Tehdas- ja ammattitaitoisia työläisiä	138	28.3
Pikkuliikkeen harjoittajia ja palvelusmiehiä	61	12.5
Virkamiehiä ja tehtailijoita	9	1.8
Yhteensä	488	100.0

Avioliitossa syntyneitä oli 314 eli 64.3 % ja avion ulkopuolella 174 eli 35.7 %.

Vuonna 1932 oli kaikkiaan 91 lautakunnan hoidokkia sijoitettuna allamainituissa aistivialliskouluissa y. m. sellaisissa laitoksissa:

	Edell. vuod. siirtyneitä.	Uusia.	Eronneita.	Jäljellä vuoden lopussa.		
				Poikia.	Tyttöjä.	Yht.
Helsingin sokeainkoulussa	1	—	—	—	1	1
Kuopion »	1	—	—	1	—	1
Mikkelin kuuromyökkäin koulussa	1	—	—	—	1	1
Jyväskylän »	1	—	1	—	—	—
Turun »	6	2	3	3	2	5
Vaajasalon parantolassa	—	1	—	1	—	1
Raajarikkoisten työkoulussa	2	—	—	—	2	2
Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitoksessa	13	—	3	10	—	10
Toivolän tylsämielisten kasvatuskodissa Mu-						
hoksella	6	—	—	6	—	6
Kuhankosken tyttökodissa Laukaassa	7	6	3	—	10	10
Sortavalan diakonissalaitoksessa	8	5	—	9	4	13
Helsingin »	16	6	2	13	7	20
Helsingin kaupungin kunnan sairaaloissa ..	3	1	2	—	2	2
Pitkäniemen keskuslaitoksessa	1	—	—	—	1	1
Yksityisessä kasvatuskodissa	1	—	1	—	—	—
Oulun kaatuvatautisten kasvatuskodissa ..	3	—	—	3	—	3
Yhteensä	70	21	15	46	30	76

Alaikäiset lainrikkajat. Paitsi edellämainittuja 488 suojelukasvatuksen alaista lasta, oli 9 alaikäistä lainrikkojaa asiansa tutkintoaikana lautakunnan hoidossa yhteensä 515 päivää ja saatiin näistä tällaisten lasten erikoishoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti sosiaaliministeriöltä 14,385 markan korvaus.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti. Lautakunnan huostaan otetuista lapsista koetetaan ensin Merikadun 21:ssä sijaitsevassa vastaanottokodissa tehdä mahdollisimman tarkkoja havaintoja, jotta heidät voitaisiin sittemmin terveydentilansa, erilaisten luonteenomaisuuksiensa ja siveellisen laatussa perusteella sijoittaa kullekin parhaiten soveltuvaan laitokseen tai yksityiseen kasvatuskotiin. Käytökseltään moitteettomat lapset voivat vastaanottokodissa asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa.

Samassa talossa, vaikka eri rakennuksessa toimiva ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asuntoa ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksikseen jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin johtajana toimi opettaja M. Tuokko, emännöitsijänä neiti E. Mäiseli sekä hoitajattarena neiti I. Jääskeläinen. Ammattioppilaskotia hoiti neiti L. Lundén. Tätä paitsi oli kaikilla osastoilla yhteisesti keittäjä ja palvelija sekä leipoja ja pesijä.

Hoidokkeja oli vuonna 1932 vastaanottokodissa kaikkiaan 126, niistä 49 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja 77 köyhäinhoidollista lasta. Ammattioppilaskodissa oli 34 hoidokkia.

Koulukodit. Vuonna 1932 kaupungilla oli maaseudulla seuraavat 5 oppilasasuntoloilla varustettua koulukotia:

Bengtsärin koulukoti siihen kuuluvine mautiloineen Bromarvin pitäjässä on kaksikielinen ja tarkoitettu korkeintaan 90 yläkansakoulun tai jatkokoulun ikä-asteella olevalle pojalle. Laitoksen johtajana toimi Hj. Ekholm, suomenkielisen osaston opettajana V. L. Müller ja ruotsinkielisen osaston opettajana K. A. Collén. Kummankielisten jatkoluokkain opetustunteja hoitivat molemmat edellämainitut opettajat sekä laitoksen johtaja yhteisesti. Koulukodin emännöitsijänä toimi neiti H. A. Malmström ja kolmeen eri osastoon sijoitettujen oppilaiden hoitajattarina neidit M. Castrén, Z. Ekholm ja I. Hänninen. Opetusta käytännöllisissä ammateissa antoivat veistonopettaja A. I. Johansson, räätälimestari A. Stenlund, suutarimestari F. Mäkynen, puutarhuri J. E. Lindqvist, maataloustöiden johtaja A. Holmström, karjanhoitaja G. Malin ja lämmittäjä-mekanikko A. Salmi. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan tallimies, renki, keittäjä, leipoja, 2 pesijää ja 3 palvelijaa.

Tavolan koulukoti Nummen pitäjässä on tarkoitettu enintään 20 henkisesti vajaakykyiselle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa on 15 sijaa; osa oppilaista on asutettu täysihoitoon laitoksen lähellä asuviin yksityisperheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajattarena neiti M. L. Leppäniemi, apunaan keittäjä.

Ryttylän koulukoti omine maatalouksineen Hausjärvellä voi ottaa vastaan 140 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana oli T. Rönkä, opettajina K. Ahtinen, T. Reino ja S. Pellinen. Laitoksen emännöitsijänä toimi neiti I. Jakobsson sekä viidessä eri osastossa asuvain oppilasten hoitajattarina neidit M. Aflecht, E. Roselius, K. Rautiainen, T. Pastell ja I. Timonen. Ammattiopetusta antoivat veistonopettaja L. Keinänen, metallitöidenopettaja V. J. Manner ja seppä K. Vallenius, räätälimestari K. W. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri L. Päivike ja maataloustöiden johtaja V. Niittylä. Näitä paitsi kuului

Ryttylän toimihenkilöihin lastenhoitajatarharjoittelija, lämmittäjä, karjakko, tallimies, 3 muonamiestä, navetta-apulainen, keittäjä, leipoja, 3 palvelijaa ja 2 pesijää.

Toivoniemen koulukoti omine maataloineen Lohjan pitäjässä on tarkoitettu 40 kansakoulun tai jatkokoulun ikäasteella olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajattarena, joka ottaa osaa myöskin opetukseen, toimi neiti L. Kivekäs. Opettajattarena oli neiti I. Pesonen, emännöitsijänä ja kotitaloustöiden ohjaajana neiti M. Nurmi sekä lasten hoitajattarena ja samalla käsitöiden opettajattarena neiti H. Koivisto. Maanviljelystehtävistä huolehti maataloustöiden johtaja J. Arola ja navettatöistä naiskarjakko V. Syrjänen, vanhempain oppilaiden avustamana. Näitä paitsi oli laitoksessa tallimies, 3 muonamiestä ja palvelija, joka toimi samalla puutarhan hoitajana.

Toivolan koulukodista Helsingin pitäjässä seuraa selostus myöhemmin turvattomain lasten osaston yhteydessä. (Ks. s. 107*.)

Opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty, mikäli mahdollista, kaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Kuten jo toimihenkilöiden luettelostakin ilmenee, annettiin yläkansakoulun oppikurssin suorittaneille ammatillista jatko-opetusta kaikissa koulukodeissa. Bengtsärissa ja Ryttylässä pantiin tällöin pääpaino puusepän-, räätälin- suutarin-, sepän- ja puutarhurinammatteihin sekä maatalouteen kuuluvain töiden oppimiseen, kun taas Toivoniemen jatkokoulussa opetettiin pääasiallisesti naisten käsitöitä ja kotitalouden hoitoa. Toivolan koulukodissa ovat mahdollisuudet tehokkaamman ammattiopetuksen antamiseen puutteellisten työpajojen vuoksi vähäisemmät, mutta saivat lapset täälläkin tietopuolisen opetuksen ohella harjoitusta käytännöllisissä kotiaskareissa ja puutarhanhoidossa.

Oppilasmäärä yleisen kansliaosaston tilastoihin kuuluvissa kouluissa oli lokakuun 20 p:nä 1932 265, josta Bengtsärissa 75, Tavolassa 25, Ryttylässä 127 ja Toivoniemessä 38.

Sukupuolen ja äidinkielen mukaan oppilaat jakautuivat seuraavasti:

Sukupuoli.	Suomi.	Ruotsi.	Muu kieli.	Yhteensä.
Poikia	181	45	1	227
Tyttöjä	34	4	—	38
Yhteensä	215	49	1	265

Oppilaiden jakautuminen syntymäpaikan mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Helsinki	221	Muut Suomen kunnat	30
Helsinkiin rajoittuvat kunnat ..	6	Ulkomaat	1
Muut Uudenmaan läänin kunnat	7	Yhteensä	265

261:llä eli 98.5 %:lla oppilaista oli koti Helsingissä.

Oppilaiden ikä vaihteli 8:sta 18 vuoteen, kuten allaolevista luvuista tarkemmin ilmenee:

8 vuotta	2	12 vuotta	18	16 vuotta	47
9 »	6	13 »	25	17 »	32
10 »	8	14 »	47	18 »	18
11 »	20	15 »	42		
				Yhteensä	265

Lasten vanhemmat olivat 243 tapauksessa työläisiä, 17 tapauksessa pien-
ammattinharjoittajia ja palveluskuntaa sekä 5 tapauksessa virkamiehiä.

Oppilaiden käytöksen huolellinen valvominen laitoksissa on erittäin tärkeä asia. Tyydytyksellä voidaankin merkitä, ettei hoidokkien käytöksessä, pienempiä hairahduksia ja muutamia karkausyrityksiä lukuunottamatta, ole suurin piirtein katsoen ollut vakavampaa muistuttamisen aihetta. Asianomaisten johtajain kuukausittain lautakunnan kansliaan lähettämien arvos-
telujen mukaan on allamainitusta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä kai-
kista oppilaista vuonna 1932 käyttäytynyt hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniem.
Hyvin	88	51	76	50
Tyydyttävästi	8	35	17	48
Huonosti	4	14	7	2
Yhteensä	100	100	100	100

On yleensä osoittautunut vaikeaksi, varsinkin lautakunnan kansliasta käsin, saada lähempiä tietoja lautakunnan entisten hoidokkien oloista ja elämänvaiheista heidän erottuaan lautakunnan hoidosta. Ne tiedot, joita heidän kirjeenvaihdostaan tai muusta yhteydestään laitosten johtajain ja johtajatarien sekä aikaisempien kasvatuskotiensa kanssa on näiden välityksellä saatu, on säännöllisesti merkitty asianomaisten kansliassa säilytettäviin asiakirjoihin. Vaikkakaan ne eivät riitä täydellisen tilaston esittämiseen, voidaan kuitenkin varmuudella sanoa, että valtava enemmistö pääkaupungin koulu-
kotien entisistä oppilaista on kehittynyt hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Vuoden 1932 kuluessa poistetusta 80 oppilaasta on kansliaosasto saanut seuraavat tiedot.

Opintojaan jatkaa ammattikouluissa y. m. kursseilla	4
Jatkaa kansa- ja oppikouluissa	1
Toimii käytännöllisellä alalla:	
puusepäntöissä	2
metalliverstaissa	3
tehdastyöläisenä	1
suutarin-, räätälin- tai verhoilijantöissä	4
valokuvaajana	1
kellosepäntyössä	1
asiapoikana liikkeissä	12
renkinä, palvelijattarena tai autonkuljettajana	6
maatalous- ja puutarhatyössä	6
Sairaalassa	2
Valtion kasvatustaloksessa	1
Köyhäinlaitoslautakunnan avustamia työttömiä	15
Sotapalveluksessa	3
Omaistensa luona	5
Otettu kotikuntaan	4
Karkumatkalla	3
Aistivallisia	3
Kuolleita	3

Yhteensä 80

Turvattomain lasten osasto huolehtii lautakunnan huostaan otetuista köyhäinhoidollisista lapsista. Näitä koetettiin sijoittaa etupäässä yksityishoittoon, mutta koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille aina heti ole saatavissa sopivaa kasvatuskotiä, oli osaston käytettävänä Sofianlehdon pientenlastenkoti, Reijolan lastenkoti, Kullatorpan lastenkoti, Toivolan koulukoti sekä näiden lisäksi melkoinen määrä paikkoja yksityisissä lastenkodeissa eri ikäisille lapsille. Osa tilapäiseen hoitoon otettuja lapsia asui vastaanottokodissa.

Lastenkodit. Sofianlehdon pientenlastenkodin eri osastoilla on yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajattarena toimi neiti E. Boström, emännöitsijänä neiti H. Lipponen sekä eri osastojen hoitajattarina neidit A. Auer, E. Katz ja E. Byskata sekä heidän kesäkuun 1 p:nä erottuaan neidit E. Lehtiö, S. Pirkkalainen ja G. Rancken. Yhtä avoinna olevaa osastonhoitajattaren virkaa hoiti väliaikaisesti neiti H. Henriksson. Näiden apuna toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajattaria ja 10 palkatonta hoitajatarharjoittelijaa sekä lisäksi lääkintöhallituksen pyynnöstä lastenhoitoa harjoittellemaan otettuja sairaanhoitajattaria 6 kerrallaan käsittävissä vuoroissa. Kaikkiaan harjoitteli laitoksessa pikkulasten hoitoa vuoden kuluessa 44 henkilöä, joista 30 oli varsinaisesti lastenhoitajattariksi aikovaa ja 14 täydennyskursseilla olevaa nuorempaa sairaanhoitajattaria. Edellämainittujen lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan ompelijatar, keittäjä, 5 palvelijaa, 2 pesijää ja lämmittäjä-talonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiallisesti lastentarhaiässä oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajattarena toimi rouva E. Ahlgrén ja häntä avustavina lastenhoitajattarina neidit A. Carlén, E. Haapala, T. Blomqvist, E. Rehnström ja K. Nyholm. Näitä paitsi kuului lastenkodin henkilökuntaan ompelijatar, keittäjä, 2 palvelijattaria ja talonmies.

Kuten toisessa yhteydessä on sivumennen mainittu, toimi sekä Sofianlehdon että Reijolan lastenkodin lääkärinä tohtori R. Granholm.

Kullatorpan lastenkodissa, jonka isompaan rakennukseen oli sijoitettu kehityksessään jäljellejääneitä lastentarhaiässä olevia ja pienempään rakennukseen eri ikäisiä syfilisiä lapsia, on niinkään yhteensä 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajattarena toimi neiti A. Orola ja lastenhoitajattarina neidit I. Hannén, K. Nässling ja A. Wright, joiden apuna oli nuori hoitajatarharjoittelija. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, joka ajoittain avusti Sofianlehdon lastenkodin ompelijaa, keittäjä ja 2 palvelijaa. Lääkärinä toimi vastaanottokodin ja koulukotien lääkäri, tohtori E. O. Lindén.

Toivolan koulukoti omine maatalouksineen Helsingin pitäjän Pakinkylässä on tarkoitettu korkeintaan 85 huonohoitoiselle kansakouluiässä olevalle lapselle. Laitoksessa toimii vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsalaisessa kansakoulussa. Toivolan koulukodin johtajana toimi K. A. Kurkela ja opettajina V. Uusivirta ja neiti R. Boxström. Varsinaisia opettajia avustivat erinäisissä opetustehtävissä rouva L. Kurkela toimien samalla laitoksen kanslia-apulaisena ja tilapäisenä lastenhoitajattarena. Tässäkin koulukodissa oli 3 eri oppilas-asuntolaa, joiden hoitajattarina toimivat neidit A. Eskola, H. Hirvonen ja L. Mäkelä, sekä lisäksi laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan rakennukseen järjestetty alaikäisistä lainrikkajista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto,

joka oli kaitsija F. Korpelan valvonnan alainen. Koulukodin emännöitsijänä toimi neiti L. Kuittinen ja maataloustöiden johtajana P. Karvia. Näitä paitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maataloustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja 4 palvelijaa.

Vastaanottokodin koululaisosastolle sijoitetut köyhäinhoidolliset lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien silmälläpidosta huolehti lähinnä lastensuojelulautakunnan lastenhuoltotarkastaja. Lasten terveydellisen puolen valvonta sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille aikaisemmin mainittua työnjakoa noudattaen.

Vuonna 1932 otettiin koteihin ja erosi niistä seuraavat määrät lapsia:

	Sofianleh- don pik- kulasten- koti.	Reijo- lan lasten- koti.	Kulla- torpan lasten- koti.	Vastaan- ottokodin koululais- osasto.	Toivo- lan koulu- koti.	Yhteen- sä.
Vuodelta 1931 hoitoon jääneitä	101	32	25	35	71	264
Vuoden 1932 aik. hoitoon otettuja ..	107	93	6	42	101	349
Yhteensä	208	125	31	77	172	613
Näistä:						
Luovutettiin vanhempainsa huostaan	33	25	2	15	24	99
» toisten maksuttomaan						
hoitoon	1	1	—	4	2	8
» toisen kunnan hoitoon	5	6	1	5	7	24
Sijoitettiin yksityishoitoon	27	40	—	3	19	89
Lähetettiin sairaalaan	12	9	—	2	5	28
» lastenhuoltolaitoksiin ..	21	9	3	9	12	54
» muihin laitoksiin	5	—	5	4	30	44
Kuoli	7	1	—	—	—	8
Yhteensä poistettuja	111	91	11	42	99	354
Vuoteen 1933 jääneitä	97	34	20	35	73	259
Jäljellä olevista oli:						
Poikia	47	17	12	23	45	144
Tyttöjä	50	17	8	12	28	115
Yhteensä	97	34	20	35	73	259
Avioliitossa syntyneitä	37	17	6	17	46	123
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä ..	60	17	14	18	27	136
Yhteensä	97	34	20	35	73	259

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse asumaan. Hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin aina paikallisten asiamiesten tai köyhäinhoidolautakuntain välityksellä tarkat tiedot. Samoin on lasten hoitoa niissä koitettu valvoa tarkastuksien kautta, joita lautakunnan paikallisasiamiehet tai muut luotettavat henkilöt neljästi vuodessa toimittivat, laatien kustakin tarkastuksesta erikoisen selostuksen sosialiministeriön köyhäinhoidotoimiston tähän tarkoitukseen hyväksymille kaavakkeille. Myöskin lastenhuoltotarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatusta ja hoitoa kasvatusko-

deissa on lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Kasvatuskodit olivat yleensä hyviä. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai erinäisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin. Kaikki kouluiässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta johtuvat koulumaksut lautakunta suoritti. Sitäpaitsi toimitettiin lautakunta 96 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitetulle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies-, urkuri- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 145,794: 40 markkaa, josta sosiaaliministeriö suoritti puolet nuorten elinkeino- ja ammattiopetukseen varaamistaan määrärahoista.

Paikallisasiamiehinä toimivat rouva A. Charpentier Espoossa, neidit M. Hoffman Kirkkonummella ja M. Malmgren Vihdissä, rouvat P. Bäcklund Siuntiossa ja M. Ekholm Helsingin pitäjässä, neidit H. Savimaa Tuusulassa, M. Byman Sipoossa ja M. Keilomaa Nurmijärvellä, rouvat L. Palomäki Lohjalla, E. Halonen Lapinlahdella ja H. Tikkanen Joroisissa, kansanopiston johtaja J. Kytömaa Ylivieskassa sekä maanviljelijät V. Jakola Sievissä ja A. W. Sinisalo Somerolla.

Turvattomain lasten osaston elätteelle antamien lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista:

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoitettuja. Helsinkiin. Maaseud.		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja. Helsinkiin. Maaseud.		Yksityishoitoon sijoitett. yhteensä.
Vuodelta 1931 hoitoon jääneitä ..	227	294	451	732	1,704
Vuoden kuluessa hoitoon otettuja ..	120	128	230	206	684
Yhteensä	347	422	681	938	2,388
Näistä:					
Siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan ..	16	10	18	21	65
Luovutettiin vanhempainsa hoitoon ..	29	60	59	40	188
» toisen kunnan hoitoon ..	8	9	14	3	34
» köyhäinhuoltolautakunnan hoitoon ..	3	1	—	3	7
Pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksit. hoitoon ..	3	6	6	5	20
Siirrettiin yleiselle kansliaosastolle	—	1	4	7	12
Otettiin kunnan lastenkotiin ..	4	4	13	7	28
» yksityisiin lastenkoteihin	4	5	15	9	33
» toiseen laitokseen ..	2	1	2	1	6
» koulukotiin ..	1	5	7	13	26
» sairaalaan ..	4	2	—	1	7
Poistettiin työkykyiseksi tultuaan	29	12	56	60	157
Kuoli ..	11	1	2	5	19
Yhteensä poistettuja	114	117	196	175	602
Vuoteen 1933 jääneitä	233	305	485	763	1,786

Jäljellä olevista oli:

Poikia ..	110	149	205	417	881
Tyttyjä ..	123	156	280	346	905
Yhteensä	233	305	485	763	1,786

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoit- ettuja.		Yksityisiin perhei- siin sijoitet- tuja.		Yksityis- hoitoon sijoitett. yht.
	Helsinkiin.	Maaseud.	Helsinkiin.	Maaseud.	
Avioliitossa syntyneitä	111	181	253	315	860
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä ..	122	124	232	448	926
Yhteensä	233	305	485	763	1,786

Sotaorpoja oli kaikista turvattomain lasten osaston luetteloissa olevista hoitolapsista yhteensä 28.

Maaseudulle yksityishoitoon annettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

	Vuod. 1931 jää- neitä.	Vuonna 1932 hoi- toon otet- tuja.	Vuonna 1932 poistet- tuja.	Vuoteen 1933 jäänei- tä.		Vuod. 1931 jää- neitä.	Vuonna 1932 hoi- toon otet- tuja.	Vuonna 1932 poistet- tuja.	Vuot. 1933 jää- neitä.
Espoo	37	4	10	31	Marttila ..	1	—	1	—
Kirkkonummi	66	7	11	62	Lapinlahti.	4	—	—	4
Siuntio	20	5	3	22	Joroinen .	2	—	1	1
Vihti	78	17	12	83	Sievi	9	—	2	7
Helsing. pit. .	59	16	15	60	Lohja	12	3	3	12
Tuusula	22	4	1	25	Eri kunnat ¹⁾	301	117	93	325
Sipoo	30	1	4	27	Yhteensä	732	206	175	763
Nurmijärvi ..	54	16	12	58					
Ylivieska	12	2	3	11	Näistä:				
Koski T.l. ..	1	—	1	—	Poikia	394	113	90	417
Somero	24	14	3	35	Tyttyjä ..	338	93	85	346
					Yhteensä	732	206	175	763

Lautakunnan hoitoon otettuja köyhäinhoitoavustukseen oikeutettuja lapsia oli vuonna 1932 kaikkiaan 3,001, kuten seuraavista luvuista ilmenee:

Edelliseltä vuodelta lautakunnan hoitoon jääneitä	1,968
Vuonna 1932 hoitoon otettuja	1,033
Vuonna 1932 poistettuja	956
Vuoteen 1933 hoitoon jääneitä	2,045

Hoitomaksut yksityisperheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatustalouden sukulaisuudesta y. m. asiaan vaikuttavista seikoista riippuen 100 markasta 400 markkaan kuukaudessa, tehden keskimäärin yksityisperheissä kaupungissa n. 205 markkaa ja maaseudulla n. 165 markkaa sekä yksityisissä lastenkoteissa 2 v. nuoremista 360 markkaa ja 2 v. vanhemmista n. 250 markkaa lasta ja kuukautta kohden. Tuberkelitautisten lasten hoidosta maksettiin eri määrärahasta lastenkoti Droppenille — vuoden lopussa myönnetty lisä mukaanlaskettuna — lähes 12 markkaa päivältä eli 354 markkaa kuukaudessa. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntain velkomat koulumaksut sekä sairashoitokustannukset ja hellittämissä tapauksissa myönnetty vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaan yhteensä 4,996,144: 45 markkaa eli keskimäärin 2,797: 39 markkaa vuodessa kutakin

¹⁾ Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa lapset ovat asianomaisten köyhäinhoitoviranomaisten silmälläpidon alaisina.

lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta sotaorpojen huollosta ja jatko-opetuksesta saatua 50 % avustusta lukuunottamatta.

Nuorisonhuoltojaosto. Jaostolle koulusta poisjääneiksi ilmoitettujen lasten luku oli toimintavuonna 642. Suoritettujen tiedustelujen ja kotikäyntien, jotka vuoden kuluessa nousivat 502:aan, tuloksena sekä kansliassa pidettyjen neuvottelujen kautta saatiin 290 lasta palaamaan kansakouluun. Muut lapset olivat keskeyttäneet koulunkäyntinsä seuraavista syistä:

Siirtynyt toiseen kouluuun	144
Oli ansiotyössä	99
Muuttanut paikkakunnalta	81
Sairauden takia	15
Esitetty otettavaksi lautakunnan huostaan	13
Yhteensä	352

Edelleenkin oli jaoston käytettävänä 10,000 markan suuruinen määräraha rautatielippujen hankkimiseksi varattomille lapsille, jotka lähetettiin maalle viettämään kesää siellä asuvien omaistensa luona. Köyhäinhoitoviranomaisten mainittuja lippuja lapsilleen anoneiden vanhempain varattomuudesta antaman lausunnon perusteella jaettiin 260 meno- ja paluulippua. Sellaisille varattomille lapsille, joilla ei ollut sukulaisia maaseudulla, toimitti jaosto lisäksi kirjeellisten tiedustelujen ja sanomalehti-ilmoitusten avulla kesäkoteja. Kaikkiaan 347 lasta sai täten ilmaisen kesäviettopaikan.

Kaupunginvaltuuston tarkoitukseen myöntämällä 35,000 markan suuruisella määrärahalla järjestettiin kaupungissa kesäänsä viettävälle pienille lapsille 4 leikkikenttää. Yksi näistä sijaitsi Hietarannassa, toinen Eläintarhassa Borgströmin patsaan edustalla olevalla nurmikolla, kolmas Vallilassa Mäkelänkadun varrella ja neljäs Vuorimiehenkadun ja Neitsytpolun välisellä aukealla. Kullakin kentällä toimi kaksi leikinohjaajaa; toiminta kesti kesäkuun 3 p:stä elokuun 18 p:ään. Ilmoittautuneita lapsia oli kaikkiaan 2,184, nimittäin 993 Hietarannassa, 385 Eläintarhan kentällä, 509 Vallilassa ja 297 Neitsytpolun kentällä; kutakin päivää kohden oli lapsia keskimäärin 150, 92, 128 ja 49. Leikkikenttien ohjelmassa oli erilaisia laulu- ja liikuntaleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saamiseksi, satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y. m. viihtyisää ajanviettoa.

Alaikäisten katuammatilaisten silmälläpito kuuluu myös jaoston tehtäviin; lastenhuoltotarkastaja oli tässä asiassa yhteistoiminnassa näiden ammatilaisten vakinaisten kaitsijain kanssa. Kengänkiillottajiksi pyrki 216 poikaa, joista hyväksyttiin 120. Ansiotoimintansa ohella ottivat nämä pojat ahkerasti osaa Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämään kasvitarhatyöskentelyyn sekä urheilukilpailuihin ja veneretkiin.

Milloin kerjääviä lapsia tavattiin kaupungilla tai niistä jaostolle ilmoitettiin, otettiin selvää lasten kotioiloista ja saatettiin asia köyhäinhoitoviranomaisten tiedoksi mahdollista avustuksen toimittamista varten.

Vuoden kuluessa hankittiin jaoston välityksellä toimipaikkoja 27 nuorelle tytölle.

Nuorisonhuoltajana lastenhuoltotarkastaja valvoi yleishyödyllisiin tarkoituksiin varatusta määrärahasta lautakunnan suosituksesta avustettujen yksityisten lastenkotien ja yhdistysten toimintaa sekä antoi siitä kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Aviottomain lasten osasto. Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten osaston tärkeimpänä tehtävänä oli aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, valmistavan tutkimuksen toimeenpano lapsiin ja niiden äiteihin nähden, äitien opastaminen lasten hoidossa, lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen, isyyden tutkiminen ja elatussopimuksien aikaansaaminen sekä elatusavun periminen. Osaston kirjoihin merkittyjen valvonnan tai tiedustelunalaisten lasten luku oli seuraava:

	Alle 3 vuoden.	3—17 vuotiaita.	Yhteensä.
Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	862	2,330	3,192
Uusia hoidokkeja	424	108	532
Poistettuja »	241	408	649
Jäljellä vuoteen 1933	800	2,275	3,075

Valmistavan tutkinnon uuden aviottomain lasten luetteloon merkityn lapsen äidin kanssa toimitti naistarkastaja. Luetteloon merkittiin tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja isästä sekä ne todisteet, jotka äiti voi esittää isyyden selvillesaamiseksi. Näihin tietoihin perustuvat allaolevat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopussa jäljellä olevien lasten vanhempain siviilisäätyä ja ikää sekä ammattia tai säätyä:

Äitien siviilisääty:		Isien siviilisääty:	
Naimattomia	2,708	Naimattomia	1,934
Leskiä tai laillisesti eronneita ..	203	Leskimiehiä tai laillisesti eronneita	159
Naineita	83	Naineita	333
Tuntematon	81	Tuntematon	649
Yhteensä	3,075	Yhteensä	3,075

Äitien ikä:		Isien ikä:	
—15 vuotiaita	4	16—20 vuotiaita	158
16—20 »	486	21—25 »	732
21—25 »	1,104	26—30 »	613
26—30 »	711	31—35 »	294
31—35 »	394	36—40 »	204
36—40 »	203	41—50 »	181
41— »	68	51— »	35
Tuntematon	105	Tuntematon	858
Yhteensä	3,075	Yhteensä	3,075

Äidit ryhmitettyinä ammatin mukaan:

Palvelijattaria	1,148	Vapaan ammatin harjoittajia ..	22
Ompelijattaria ja modisteja ..	268	Sairaanhoitajia ja kätilöitä ..	16
Konttori- ja liikeapulaisia y.m.s.	244	Raitiovaunun konduktöörejä ..	15
Tehtaalaisia	241	Pikkuliikkeen harjoittajia ..	13
Ulko- ja sekatyöläisiä	231	Taiteilijoita	8
Pesijättäriä ja siivoojattaria ..	145	Opettajattaria	6
Tarjoilijattaria	126	Opiskelijoita ja koululaisia ..	5
Ammattityöläisiä	114	Karjakoita	2
Partureita ja kähertäjiä	35	Virkailijoita	1
Silitäjiä	32	Ilman varsinaista tointa olevia ..	379
Kylvettäjiä ja hierojia	24	Yhteensä	3,075

Isät ryhmitettyinä ammatin mukaan:

Ulko- ja sekatyöläisiä	352	Poliiseja	45
Alla luettelematta jääneitä ammattityöläisiä	266	Opiskelijoita ja koululaisia	42
Työläisiä, lähemmin ilmoittamattomia	203	Työnjohtajia	40
Tehdastyöläisiä	196	Pikkuliikkeen harjoittajia	39
Palvelusmiehiä	169	Muurareita ja rappareita	39
Autonkuljettajia	125	Upseereja	28
Sotilaita ja aliupseereita	122	Sähkö- ja puhelintyömiehiä ..	26
Konttori- ja liikeapulaisia	105	Mekanikkoja ja teknikkoja ..	24
Liikemiehiä ja kauppiaita	95	Putki- ja vesijohtotyömiehiä ..	23
Käsityöläisiä	93	Virkamiehiä	21
Maanviljelijöitä, kalastajia ..	90	Rakennusmestareita	16
Merimiehiä	86	Insinöörejä	13
Vapaan elinkeinon harjoittajia	72	Sairaanhoitajia ja hierojia	10
Lämmittäjiä ja koneenkäyttäjiä	74	Raitiotievaunun tarkastajia, kuljettajia ja konduktöörejä	9
Ajureita ja renkejä	71	Luettelematta jääneitä akateem. sivistyneitä	9
Maalareita	69	Merikapteeneja	8
Monttöörejä	67	Tarjoilijoita	8
Puuseppiä	57	Lääkäreitä	7
		Ammatti tuntematon	356

Yhteensä 3,075

Lasten sijoittamisessa äitejä avustivat naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla ja sanomalehdissä ilmoittamalla koettivat hankkia sopivia kasvatuskoteja. Hoitokustannukset — 300—400 markkaa kuukaudelta — tuottivat kuitenkin varattomille äideille suuria vaikeuksia lastensa sijoittamisessa.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat naisopastajat, jotka pitkin vuotta kodeissa käyden seurasivat lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä antoivat äideille ohjeita lasten järkiperaisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lapsen ruumiillinen kehitys oli sellainen, että opastajat katsoivat hänen olevan erikoishoidon tarpeessa, käytettiin kasvattilasten hoitoa valvovan lautakunnan lääkärin apua.

Opastajat antoivat lasten olosuhteista seuraavat tiedot:

Äitinsä luona olevat lapset saivat:	%	Kasvatusäidin luo sijoitetut lapset saivat:	%
hyvän hoidon	46.7	hyvän hoidon	68.1
suhteell. hyvän hoidon	49.1	suhteell. hyvän hoidon	30.1
epätydyttävän hoidon	4.2	epätydyttävän hoidon	1.5

Äidin koti oli:

hyvässä kunnossa	47.8
suhteell. hyvässä kunnossa	46.1
epätydyttävässä kunnossa ..	6.1

Kasvatusäidin koti oli:

hyvässä kunnossa	66.4
suhteell. hyvässä kunnossa	32.7
epätydyttävässä kunnossa	0.9

Osaston hoidokeista kuoli vuoden 1932 kuluessa 67, joista kuollessaan oli:

Sairaalassa	41	Pippingskjöldin turvakodissa	1
Lastenkodissa	11	Kasvatuskodissa	3
Synnytyslaitoksessa	1	Tuntemattomassa paikassa	10
		Yhteensä	67

Kuolleiden lasten jakautuminen kuolemansyyn mukaan näkyy alla-olevasta yhdistelmästä:

Keuhkokuume	21	Angina	1
Synnynnäinen heikkous	6	Kurkkumätä	1
Vatsa- ja suolikatarri	4	Äkillinen infektio	1
Mätää keuhkopussissa	4	Hinkuyskä	1
Sydänvika	4	Tulirokko	1
Influenssa	3	Aivokalvontulehdus	1
Verenmyrkytys	2	Verenvuoto aivoissa	1
Lavantauti	1	Tuntematon syy	15
		Yhteensä	67

Isyyden lopullisen selvittämisen toimitti lastenvalvoja niiden tiedonantojen johdolla, joita äidit olivat antaneet lastensa isistä. Nämä selvittelyt tapahtuivat tavallisesti yhteisten neuvottelujen kautta, joita lastenvalvoja piti asianosaisten kanssa. Lastenvalvojan suorittama työ sekä saavutukset isyyden selvittämisessä ilmenevät seuraavista numeroista:

Edelliseltä vuodelta oli 41 oikeusjuttua vireillä ja otettiin uusia haasteita 107. 18 tapauksessa ei vastaajaa saatu haastetuksi, joten vuoden kuluessa käsiteltiin 130 juttua. Näistä voitettiin 57 juttua, 12 tapauksessa sovittiin haasteen tiedoksiannon jälkeen, 11 tapauksessa kumottiin kanne ja 50 juttua siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Kanteen kumoaminen edellisissä 11 tapauksessa aiheutui seuraavista syistä: 6 tapauksessa olivat todistajain tiedot riittämättömät, 2 tapauksessa äideiltä, jotka katosivat tietymättömiin, ei saatu tietoa todistajista, 1 tapauksessa äiti kuoli heti haasteen ottamisen jälkeen, jonka vuoksi häneltä ei saatu tietoa todistajista, 1 tapauksessa jätettiin juttu sillensä siltä varalta, että myöhemmin ilmaantuisi riittävästi todistajia ja 1 tapauksessa oli niimierehdyksen vuoksi väärä vastaaja haastettu, joten kanteesta luovuttiin.

Elatusvelvollisen sotapalveluksessaoloajaksi haettiin valtiolta sotilasavustusta valvonnanalaisille lapsille 8 tapauksessa, joista yhdessä on valitettu maksun pienuuden vuoksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muissa kuin elatusapuasioissa esiinnyttiin viran puolesta 1 rikosasiassa, 2 holhousasiassa, 1 konkurssi-asiassa, 5 muussa siviilijutussa, 1 lainhakuasiassa ja 1 ulosottovalitusasiassa, minkä lisäksi 1 jäljennökselle on haettu ja saatu ulosottokelpoisuus.

Tämän lisäksi ajettiin 15 juttua virka-apuna vieraiden kuntain lastenvalvojille, joista 1 ulkomaalaisten viranomaisten pyynnöstä. Vieraiden kuntain lastenvalvojilta taasen saatiin oikeudenkäynnissä virka-apua 6 tapauksessa. Edellämainituista jutuista voitettiin 8, 5 jäi vireille seuraavaan vuoteen, 1 tapauksessa toimitettiin todistajain kuulustelu ja 1 juttu jätettiin lisätodistajien toivossa sillensä.

Sopimuksilla selvitettiin isyys lopullisesti 165 tapauksessa, joista, niin- kuin sanottu, 12 tapauksessa vasta haasteen jälkeen, kun taas 86 tapauksessa

asia jäi selvittämättä syystä, että asianomaiset asuivat yhdessä huolehtien itse lapsesta.

Edellämainittujen sopimusten lisäksi välitettiin muiden paikkakuntain lastenvalvojain anomuksesta 11 elatussopimusta Helsingissä asuvilta isiltä, kun taasen Helsingin lastenvalvoja sai virka-apua muiden paikkakuntien lastenvalvojlta ja muilta viranomaisilta muualla oleskeleviin isiin nähden 9 eri tapauksessa.

Osaston toimesta perittiin kertomusvuonna elatus- ja kasvatustukia Helsingin kaupunkikuntaan kuuluville lapsille 919,204: 05 markkaa, josta isiltä kannettuja 844,204: 05 markkaa ja äideiltä saatuja 75,000 markkaa. Lisäksi välitettiin ulkokuntalaisille lapsille pääkaupungissa työansioilla oleskelevilta elatusvelvollisilta 90,026: 75 markkaa, joten siis osaston perimien elatus- ja kasvatustukien yhteissumma oli kyseessäolevana vuonna 1,009,230: 80 markkaa.

Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi oli osaston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 65,000 markan suuruisen määräraha. Tästä käytettiin kaikkiaan 64,977: 15 markkaa, josta 38,267: 55 markkaa kului todistajapalkkioihin sekä lastenvalvojan kansliamenoihin. 24,709: 60 markkaa jaettiin kotikävijäin esityksistä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatekappaleina lapsensa kanssa suurimmassa ahdinkotilassa oleville äideille sekä 2,000 markkaa käytettiin joulujuhlan järjestämiseksi lapsille. Edellämainitun rahamäärän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 11,050 markkaa kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettävälle äideille.

Ottolapsiksi hyvin lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin vuonna 1932 asianomaisten äitien suostumuksella 45 aviotohta lasta.

Lastenvalvojan varsinaisen holhouksen alaisena oli kertomusvuonna 101 lasta, joista 83 edelliseltä vuodelta siirtynyttä. Vuoden kuluessa lakkasi holhokkien täysi-ikäiseksitulon vuoksi 2 holhoustointa, joten näiden luku vuoden lopussa oli 99.

Lahjoitusrahastot. Lastensuojelulautakunnalle kuuluivat allamainitut lasten hyväksi lahjoitetut, rahatoimiston hoidossa olevat rahastot, joiden pääoma ja käytettävissä olevat korkovarat joulukuun 31 p:nä 1932 nousivat seuraaviin määriin: Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille, pääoma 40,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarat 3,304: 85 markkaa; merikapteeni Lars Albert Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto, pääoma 7,150 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarat 385: 05 markkaa; Bergman puolisoitten lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille, pääoma 61,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarat 3,658: 85 markkaa.

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden Gustaf ja Maria Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääoma oli joulukuun 31 p:nä 1932 2,000,000 markkaa sekä käytettävissä olevat korkovarat 273,010: 30 markkaa. Korkovaroilla ylläpidetään talossa Kotkankatu n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia hätäkärsiville suomea tai ruotsia puhuville lapsille. Lastenkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsema johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat tarkastajat M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä, suomenkielisten kansakoulujen taloudenhoitaja S. Ojanen, lastentarhan johtajat I. Poppius, varatuomari L. Silvenius ja professori A. Ylppö. Johtokunnan sihteerinä toimi kodin johtajat I. Siirala.

Tulot ja menot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot nousivat vuonna 1932 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 14,398,906: 40 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Lastensuojelulautakunta	Smk	942,688: 30
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit ..	»	3,193,520: —
Vastaanotto- ja ammattioppilaskodit	»	540,929: 15
Elätteelleanto ja jatko-opetus	»	4,511,144: 45
Toivolan koulukoti	»	895,361: —
Pikkulastenkodit	»	1,759,123: 75
Keuhkotautisten lasten hoito Droppenin lastenkodissa	»	485,000: —
Lastenhoidonneuvola	»	44,694: 05
Aistiviallisten, tylsämielisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	»	238,469: 10
Muut lastenhoitokustannukset	»	205,716: 85
Maatilat ja erinäiset rakennustyöt	»	1,582,259: 75
Yhteensä Smk		14,398,906: 40

Näiden menojen lisäksi oli rakennuskonttorin tilille viety huoneistojen korjauskustannuksia allamainituissa lastenhuoltolaitoksissa seuraavat määrät:

Sofianlehdon pikkulastenkoti	Smk	29,352: 75
Reijolan lastenkoti	»	19,015: 80
Kullatorpan »	»	11,437: 05
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	»	26,012: 05
Toivolan koulukoti	»	25,595: 70
Bengtsårin »	»	25,697: 80
Ryttylän »	»	29,740: 75
Toivoniemen »	»	11,129: 05
Yhteensä Smk		177,980: 95

Lastensuojelutoiminnasta aiheutuneet tulot nousivat vuonna 1932 5,838,614: 10 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Koulukotien valtionapu vuodelta 1932	Smk	1,722,909: —
Tuloja koulukotien oppilastöistä	»	53,458: 55
Korvausta lastenhoidosta:		
valtiolta	Smk	648,713: 70
vierailta kunnilta	»	727,639: 20
yksityisiltä	»	308,598: 90
ammattioppilaskodin hoidokeista	»	1,684,951: 80
Bengtsårin tila	»	30,225: —
Toivoniemen »	»	413,234: 65
Ryttylän tila	»	274,348: 90
Toivolan »	»	458,038: 45
Luontoisetuja	» ¹⁾	334,620: —
Yhteensä Smk		866,827: 75
Yhteensä Smk		5,838,614: 10

Kun vähennetään nämä tulot edellämainittujen kustannusten yhteisummasta, 14,576,887: 35 markasta, jää kaupunkia rasittaviksi nettomenoiksi

1) Tästä 96,442 markkaa maataloushenkilökunnan luontoisetuja.

8,738,273: 25 markkaa, mikä on 397,416: 75 markkaa vähemmän kuin vastaava summa edellisenä vuonna.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on otettu huomioon myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloilille suorittamat vuosivuokrat Bengtsåressä 197,000 markkaa, Toivoniemellä 53,100 markkaa, Ryttylässä 249,000 markkaa ja Toivolassa 96,600 markkaa, eli siis yhteensä 595,700 markkaa, joista laitosten tuloihin sisältyy 40% valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamain pääomain korkojen korvaukseksi.

Näiden suoritusten sekä erinäisten maanparannuskustannuksien lyhennyksen jälkeen osoitti maataloustilien päätös voittoa Bengtsåressä 3,992: 85 markkaa, Toivoniemessä 7,079: 45 markkaa, Ryttylässä 1,148: 85 markkaa ja Toivolassa 5,608: 40 markkaa eli yhteensä 17,829: 55 markkaa, mikä mainittujen laitosten valtionapua koskevassa lopputilityksessä on vähennetty valtionavun perusteena olevista vuosimenoista.

Eri laitosten varsinaiset menot — henkilökunnan luontoisedut, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä pula-ajan vähennys toimihenkilöiden palkoista poisluettuina — nousivat seuraaviin määriin:

		Kaikkiaan.	Lasta ja päivää kohti.	Lasta ja vuotta kohti.
Sofianlehdon pikkulastenkoti .. Smk		833,838: 40	23: 28	8,521: 38
Reijolan lastenkoti .. »		299,399: 85	26: 63	9,747: 41
Kullatorpan » .. »		224,296: 25	25: 79	9,440: 25
Vastaanottokoti .. »		354,122: 05	21: 82	7,987: 72
Ammattioppilaskoti .. »		126,232: 10	18: 47	6,761: 44
Toivolän koulukoti .. »		724,334: —	24: 89	9,110: 49
Bengtsårin » .. »		967,962: 80	31: 71	11,606: 04
Tavolan » .. »		153,926: 20	18: 05	6,606: 12
Ryttylän » .. »		1,311,591: 05	27: 72	10,145: 88
Toivoniemen » .. »		298,852: 30	23: 09	8,449: 59
Yhteensä Smk		5,294,555: —	25: 55	9,351: 36

Jos otetaan huomioon myöskin eri määrärahalla Sofianlehdon pikkulastenkodin parvekkeille laitetut tuulensuojukset, 6,840: 40 markkaa, sekä rakennuskonttorin suorittamat lastenhoitolaitosten kunnossapitokustannukset 177,980: 95 markkaa, saadaan keskikustannukseksi lasta ja päivää kohti kaikissa laitoksissa 26: 44 markkaa ja lasta ja vuotta kohti 9,677: 79 markkaa.

Seuraava taulukko osoittaa eriteltyinä kaupungin menot elatuspäivää kohti lastensuojelulautakunnan alaisissa laitoksissa vuonna 1932:

Menoerä.	Lastenkoti.				Ammatti- oppilaskoti.	Koulukoti.				Kaikkiaan.	
	Sofian- lehto.	Reijola.	Kulla- torppa.	Vastaan- ottokoti.		Toivola.	Bengtsstr.	Tavola	Ryttylä.		Toivo- niemi.
P e n n i ä.											
Palkkaukset	1,007	1,384	1,367	684	332	1,048	1,220	902	986	991	1,022
Vuokra, lämpö ja valo	251	222	229	699	619	492	919	180	750	495	554
Ruokinta	447	424	383	457	549	482	542	453	572	515	499
Vaatetus ja kalusto ..	218	327	256	190	197	259	308	166	299	169	255
Muut menot	405	306	344	152	150	208	182	104	165	148	225
Yhteensä	2,328	2,663	2,579	2,182	1,847	2,489	3,171	1,805	2,772	2,309	2,555

Vuoteen 1931 verrattuna alenivat hoitokustannukset edelleen melkein kaikissa kaupungin lastenhuoltolaitoksissa, muutamissa varsin huomattavasti, johtuen tämä paitsi yleisestä palkkojen alennuksesta varsinkin ruoka- ja vaatetusmenojen supistuksesta.

Lastenhoidon neuvonta. Paitsi Maitopisarayhdistyksen kunnan avustuksella kaupungin eri osissa ylläpitämää 5 lastenhoidon neuvonta-asemaa sekä Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton lukuun Töölössä ja Lastenlinnassa toimineita 2 neuvonta-asemaa, lautakunta ylläpiti Tehtaankadun 1:ssä sijaitsevassa lastensairaalassa yhtä kunnallista lastenhoidon neuvolaa, jonka toiminta-alueena oli Kruununuhaka, Katajanokka, Kaivopuisto, II ja III kaupunginosa sekä Suomenlinna. Tämän neuvonta-aseman lääkärinä oli lääketieteenlisensiaatti U. Muroma ja hoitajattarena terveyssisar L. Soini, joka on antanut aseman toiminnasta seuraavansisältöisen selostuksen:

Neuvonta-aseman kirjoissa oli keskimäärin 262 lasta kuukautta kohti. Kirjoihin vietiin kaikkiaan 485 lasta, joista 327 oli 0—2 vuotiaita ja 158 2—7 vuotiaita. Joulukuun 31 p:nä 1932 oli kirjoissa 327 lasta, joista 218 alle 2 vuoden ja 109 2—7 vuotiaita. 1 kuukautta nuorempia lapsia merkittiin kirjoihin 107. Kirjoista poistettiin 107 0—2 vuotiasta ja 49 2—7 vuotiasta, yhteensä 158 lasta. Poistamisen aiheuttivat seuraavat seikat: 136 lasta muutti pois, 6 alle 1 vuoden kuoli, 16 poistettiin sekalaisista syistä. Kuolemansyy oli 2 tapauksessa kurkkumätä, 1 kureutunut tyrä, 3 ravintohäiriö (2 lasta keskossia). Kirjoihin merkityistä lapsista oli aviottomia 106. Lääkäri otti vastaan säännöllisesti 2 kertaa viikossa, yhteensä 86 kertaa. Vastaanotoilla oli kävijöitä kaikkiaan 1,833.

N. k. terveyssisaren vastaanottotunneilla äideillä oli tilaisuus kysellä ja neuvotella lastenhoitoa koskevista asioista y. m. Näitä vastaanottoja oli joka päivä klo 14—15 ja oli näillä käyneiden lukumäärä 702. Terveyssisarella oli kansliatunteja 891, mihin sisältyvät myös lääkärin vastaanotot, kurssien pito y. m. neuvonta-asemalla tapahtunut toiminta.

Kodissakäyntejä tehtiin yhteensä 2,902, joista 927 alle 2 v. lasten, 452 2 v. vanhempien lasten, 306 kirjoihin merkitsemättömän luona, 240 raskeana olevien äitien luona sekä 15 asiakäyntiä ja 182 sairaskäyntiä. Aviottomien lasten luona tehtiin erikseen 780 käyntiä. Sairaustapausten laadusta mainittakoon: 43 ripulia, 7 katarria, 1 korvatulehdus, 1 rauhasturvotus, 3 vesirokkoa, 2 kurkkumätää, 7 hinkuyskää, 3 keuhkokuumetta, 3 kouristustapausta, 1 munuaispikaritulehdus, 1 suutulehdus ja 1 palohaava; muut olivat kuumetta, nuhaa ja yskää.

Suomenlinnassa ¹⁾ aloitettiin työ tammikuun 27 p:nä ja senjälkeen pidettiin siellä säännöllisesti kerran kuukaudessa lääkärin vastaanottoja, joilla kävi 187 lasta. Näitä vastaanottoja varten luovutettiin eräiden Suomenlinnassa asuvien rouvien myötävaikutuksella neuvonta-aseman käytettäväksi sairaalarakennuksessa oleva sotaväen hammaspoliklinikan huoneisto. Sairaalan ylihoitajatar, neiti Engblom, oli erikoisen myötsämielinen neuvonta-aseman työtä kohtaan avustaen sen toimintaa monella eri tavalla. Kodissakäyntejä tehtiin Suomenlinnassa kaikkiaan 65. Kirjoissa oli 61 siellä asuvaa lasta, joista 29 2 v. nuorempia ja 32 2—7 vuotiaita.

Äitiyshuoltotyö aloitettiin helmikuun 15 p:nä, vaikkakin rajoitetussa muodossa. Koska toistaiseksi ei ole mahdollisuutta järjestää lääkärin vas-

¹⁾ Numerotiedot Suomenlinnassa suoritetusta työstä sisältyvät ylläoleviin neuvonta-aseman työtä koskeviin tietoihin.

taanottoja neuvolassa, ohjattiin raskaana olevat äidit yleisen sairaalan nais-
tautiosaston äitiysvastaanotoille. Sitäpaitsi näilläkin äideillä oli tilaisuus
käyttää hyväkseen terveysisären vastaanottoja. Vastaanotoilla kävikin 50
äitiä. Kodissakäyntejä raskaana olevien äitien luona tehtiin 240.

Laitoshoitoon toimitettiin 14 lasta, joista 13 sairaalahoitoon ja 1 lasten-
kotiin.

Avustustoiminta. Kiertokori n:o 1 oli lainattuna 3 kotiin. Lastensuojelu-
lautakunnan kautta toimitettiin vaateavustusta 17 aviottomalle lapselle.
Pariin kotiin saatiin etel. suomalaiselta ja etel. ruotsalaiselta seurakunnilta
avustusta: puita, vuokratrahaa ja ruokaa. 3 aviottoman lapsen äidille ehdo-
tettiin annettavaksi Holmgrenin rahastosta jaettavana imetyspalkkiona 150
— 300 markkaa. Köyhiin koteihin jaettiin äideille imettämisen edistämiseksi
n: k. maitorahaa. Jouluksi arvottiin neuvonta-asemalla omeltu liina, josta
saatiin 300 markkaa, minkä avulla voitiin hankkia kymmeneen kotiin hiukan
jouluiloa. Valohoitoa varattomille saatiin maksutta lastensairaalan poliklini-
kalla.

Valistustoiminta. Pienten lasten hoitoa käsitteleviä havainnollisia luento-
sarjoja äideille pidettiin 6 ja näille luennoille osallistuneiden lukumäärä oli 155.
Kursseista oli 2 ruotsinkielisiä. Ohjelmallisia illanviettoja äitien virkistykseksi
järjestettiin jouluna ja keväällä, äitien päivänä. Osanottajia näissä tilaisuu-
ksissa oli n. 225. Niissä pidettiin 2 esitelmää: lääketieteenlisensiaatti U. Muroma
neuvonta-aseman merkityksestä ja lääketieteenlisensiaatti A. Apajalahti
äitiyshuollosta. Illanviettoja varten etel. suomalainen seurakunta auliisti
antoi käytettäväksi tilavan valoisan ja viihtyisän Korkeavuorenkatu 10:ssä
olevan seurakuntasalin.

Oppilasopetustyötä neuvonta-asemalla seurasivat valtion terveysisar-
kurssin oppilaat, lastensairaалassa työskentelevät lääketieteenkandidaatit ja
Helsingin kaupungin sairaanhoitokoulun oppilaat. Oppilaista suurin osa työ-
kenteli 2 viikon ajan, osa 1 kuukauden.

Terveydenhoito. Lastenhuoltolaitoksissa vallinneesta terveydentilasta
ja hygienisistä olosuhteista kumpikin lastensuojelulautakunnan lääkäreistä
antoi eri kertomuksen, joista vastaanotto- ja ammattioppilaskoteja, Kulla-
torpan lastenkotia sekä koulukoteja valvovan lääketieteenlisensiaatti E. O.
Lindénin selostus oli seuraavansisältöinen:

Bengtsåarissa oli eräs 17-vuotias poika sairastunut tammikuun lopulla.
Hänet lähetettiin Helsinkiin ja todettiin potevan keuhkotautia. Tuberku-
loosihuoltotoimiston välityksellä poika siirrettiin sittemmin Mjölhbollstadin
parantolaan.

Maaliskuun 13 p:nä tutkittiin kaikki Bengtsåarin pojat. Trakoomia
havaittiin kolmessa pojassa, jotka oli lähetettävä Hangan sairaalaan käsitel-
täviksi (rullattaviksi). Märkivää ihottumaa sairastava poika määrättiin lähe-
tettäväksi Helsingin ihotautisairaalaan. Parissa pojassa huomattiin olevan
syyhelmä. Lokakuun 1 p:nä lääkäri jälleen kävi Bengtsåarissa. Tällä kertaa
todettiin seitsemän trakoomitapausta. Näistä kahta poikaa oli rullattava
Hangossa ja viittä, joiden sairaus oli lievempää laatua, oli hoidettava kotona.
Syyhelmäkin todettiin nyt useissa lapsissa. Näistä kolme märkärupista
määrättiin lähetettäväksi ihotautisairaalaan.

Muuten oli terveydentila ollut hyvä. Oppilaiden painonlisäys oli sään-
nöllinen. Laitoksen työjärjestystä vastaan ei ollut mitään muistuttamista ja
yleensä vallitsi järjestys ja siisteys kaikkialla. Kesän kuumimpana aikana oli
ollut jonkun verran puutetta vedestä.

Kesäkuun 2 p:nä lääkäri kävi Toivoniemen ja Tavalan koulukodeissa. Toivoniemessä tutkittiin kaikki 36 lasta. Heidän terveydentilansa oli lääkärin viimeisen käynnin jälkeen ollut hyvä. Eräällä tytöllä oli kuitenkin avoin tuberkelirauhanen leuvan alla ja hänet määrättiin lähetettäväksi parantolaan. Oppilaiden painonlisäys oli säännöllinen. Työjärjestystä vastaan ei ollut mitään muistuttamista ja siisteys sekä järjestys vallitsi kaikkialla.

Tavolaan sijoitetuista 24 lapsesta 13 asui laitoksen oppilasasuntolassa ja 11 yksityisperheiden luona. Ainoatakaan koulutuntia ei ollut laiminlyöty. Oppilaiden asuttamisessa oli seurattu vanhaa hyvää periaatetta, että kaikki sellaiset lapset, jotka olivat ruumiillisesti ja henkisesti siihen sopivia, sijoitettiin yksityisiin perheisiin. Ne lapset olivat kehittyneet paremmin, jotka olivat saaneet olla kasvatusvanhempiensa mukana maanviljelys- y. m. tehtävissä. Ainoastaan henkisesti heikommät ja erikoishoitoa kaipaavat olivat oppilasasuntolassa. Kaikki oppilaat todettiin kehityskykyisiksi ja olivat edistyneet hyvin. Painonlisäys oli säännöllinen eikä koulukodin työjärjestystä vastaan ollut mitään muistuttamista. Järjestys ja siisteys vallitsi kaikkialla.

Kesäkuun 14 p:nä tutkittiin Ryttylän koulukodin kaikki 122 lasta. Yksi lapsista oli keväällä kuollut Marian sairaalassa Helsingissä angiinaa seuranneeseen munuaistulehdukseen. Useita angiinatapauksia oli ilmennyt lapsissa kevään kuluessa ja yhä edelleen ruusun (erysipelas) ja influenssan ohella. Lääkäri totesi lukuisia angiinatapauksia, useita influenssaa ja kaksi ruusua sairastavaa. Terveystila näytti huonolta. Painonlisäys oli kuitenkin varsin hyvä. Struunaa ei laisinkaan huomattu. Lehmille määrättiin kuitenkin jatkuvasti annettavaksi jotipitoista keittosuolaa ja kaikille lapsille tippa jotitinktuuria viikossa. Työjärjestystä vastaan ei ollut mitään muistutettavaa ja siisteys ja järjestys vallitsi kaikkialla. Urheilukenttä oli valmis ja sitä käytettiin ahkerasti.

Heinäkuun 3 p:nä toimitettiin tutkimus Kullatorpan lastenkodissa, missä oli silloin 27 lasta. Terveystila oli ollut muuten erittäin hyvä, paitsi että kodin hoidokit keväällä olivat sairastaneet lievää influenssaa. Kolme kouluiässä olevaa kuppatautisten lasten osaston poikaa, joista ei ollut tartunnan varaa, piti muutettaman Toivolaan. Yksi ylempänä sijaitsevan huvilan pojista määrättiin siirrettäväksi Tavolaan ja yksi synnynnäistä syfilistä sairastava, sokea ja henkisesti kehittymätön piti toimitettaman Sortavalaan. 10-vuotias tyttö, jolle jo v. 1930 anottiin paikkaa Perttulassa, piti niinkään lähetettämän Sortavalaan, samoin kuin myös yksi imbecilliasteella oleva poika, jolla oli silloin tällöin raivokohtauksia ja halua häiritä ympäristöään. Kuppatautisten lasten osastolla oli pari poikaa, jotka eivät vielä olleet kouluikäisiä, mutta jotka oli selitetty taudistaan parantuneiksi ja jotka olivat henkisesti normaali-ikäisiä. Heidät voidaan aikanaan siirtää johonkin koulukotiin. Muutoin oli tässä laitoksessa kaikki hyvässä järjestyksessä ja lapset terveitä ja iloisia. Kesän aikana haittasi veden puute. Marraskuussa sairastui yksi lapsista keuhkotulehdukseen ja hoidettiin kodissa. Joulukuussa ilmeni noin 15:llä kodin 20 hoidokista lievää angiinaa.

Lokakuun 3 p:nä toimitettiin vuositutkimus Toivolan koulukodissa. Jonkun aikaa oli sielläkin kesällä haitannut puute vedestä. Keväällä ilmeni lukuisia influenssa- ja muutamia angiinatapauksia sekä pari tapausta hinkuyskää ja yksi vihurirokkoa. Harjulassa esiintyi silloin tällöin pitkin kesää angiinaa. Neljä poikaa, joiden keuhkot herättivät epäilyksiä, lähetettiin tuberkuloosihuoltolaan heille mahdollisesti tarpeellista erikoiskäsittelyä ja -sijoitusta var-

ten. Kaksi näistä tuli sittemmin Droppen nimiseen Pitäjänmäen lastenkotiin, yksi sairaalaan ja yksi Pohjanmaalle yksityishoitoon. Harjulassa oli äsken toimitettu korjauksia ja teki tämä oppilasosasto miellyttävän vaikutuksen. Luteita ei oltu huomattu. Toivolan koulukodissa oli tavallista enemmän alakoulunikäasteella olevia lapsia. Heidän luokkahuoneensa oli ahdas ja 26 lapsella oli käytettävissä ainoastaan 24 pulpettia. Useat näistä pikkukoulunikäisistä lapsista olisivat paremmin sopineet apukouluun. Kahta tyttöä suositeltiin toimitettavaksi Kuhankoskelle ja kolmea poikaa siirrettäväksi Tavolaan. Eräs imbecilliasteella oleva kuuromykkä poika, jolla oli sitäpaitsi kaatumatautikohtauksia, piti toimitettaman Tapiolan kaatumatautisten laitokseen. Tilanahtaus vallitsi Toivolassa kuten ennenkin. Terveystila oli kohtalaisen hyvä. Painonlisäys oli säännöllinen ja järjestys sekä siisteys vallitsi kaikkialla. Työpajat sekä voimistelusalit ovat tähänkin laitokseen toivottavia.

Tammikuussa ilmeni vastaanottokodin tyttöosastolla tulirokkotapaus. Jotta kodin toiminta voisi jatkua keskeyttämättä, siirrettiin ne tytöt, jotka eivät ennen olleet sairastaneet tulirokkoa n. s. koleeraparakkiin. Ainoastaan neljä tyttöä oli aikaisemmin varmasti sairastanut tulirokkoa ja nämä saivat jäädä kotiin. Suoritetun desinfioinnin jälkeen toimi koti entiseen tapaan. Kukaan koleeraparakkiin siirretyistä tytöistä ei sairastunut.

Lokakuun 2 p:nä suoritettiin vastaanottokodissa vuositutkimus. Olosuhteet olivat kaikin puolin hyvät, lukuunottamatta sitä seikkaa, että koti on aivan liian pieni. Ammattioppilaskodissa oli havaittu yhä edelleen luteita.

Kesäkuun 15 p:nä lääkäri kävi Sortavalassa sijaitsevassa Vaaliala-nimisessä tylsämielisten laitoksessa, joka on tarkoitettu lähinnä idioteille ja selkälaisille, jotka eivät voi oppia lukemaan eikä laskemaan, mutta otetaan sinne myöskin henkisesti korkeammalla kehitystasella olevia lapsia. Näille oli järjestetty opetusta ja oli niinhyvin hoito kuin opetuskin kaikille laitoksen hoidokeille järjestetty uusimpien periaatteiden mukaan. Laitos teki kaikissa suhteissa suotuisan vaikutelman. Joukko helsinkiläisiä lapsia oli jo otettu tähän laitokseen ja ne samalla tarkastettiin.

Keväällä lääkäri kävi Helsingin diakonissalaitoksen ylläpitämässä tylsämielisten lasten huoltolassa, joka myöskin teki erittäin hyvän vaikutuksen.

Kaupungin koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaidenhoidosta huolehti edelleen kunnallisen kouluhammasklinikan johtaja T. H. J. Ekman suorittaen hampaiden korjaamiset kauempana sijaitsevilla laitoksissa lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat kävivät tarpeen vaatiessa kouluhammasklinikassa.

Sofianlehdon pikkulastenkodista sekä Reijolan lastenkodista huolehtiva lääketieteenlisensiaatti R. Granholm jätti näissä laitoksissa vallinneesta terveydentilasta seuraavanlaisen selostuksen:

Kuten edellisinäkin vuosina, ilmeni Sofianlehdon lastenkodissa suuri määrä sairaustapauksia, enimmäkseen niin sanottuja vilustumistauteja, sekä lapsissa että henkilökunnassa. Vaikka suuri osa niistä olikin lieviä tapauksia, jotka eivät paljon häirinneet lasten yleistilaa, esiintyi kuitenkin useita vaikeita tauteja, kuten keuhkokuumetta. 10 lasta kuoli vuoden kuluessa. Tullessaan lastenkotiin ovat muutamat lapset olleet sairaita, vaikka ei niin vaikeasti, että heitä olisi tarvittu sijoittaa sairaalaan.

Sairaustapaukset näkyvät lähemmin seuraavasta yhdistelmästä:

T a u t i.	0—1 v. vanh. lapsia.	Yli 1 v. vanh. lapsia.	Yhteen- sä.	Näistä hoidettiin sairaalassa.	kuoli.
Influenssa	34	27	61	—	—
Henkitorvenkatarri	23	20	43	—	—
Vatsa- ja suolikatarri	8	3	11	—	—
Virtsatiehyeentulehdus	8	3	11	—	—
Ihottumia	6	3	9	—	—
Keuhkokuume	6	3	9	3	6
Korvatulehdus	3	5	8	—	—
Synnynnäinen heikkous	8	—	8	—	—
Imurauhastulehdus	2	5	7	—	—
Riisitauti	4	2	6	—	—
Suunlimakalvontulehdus	—	5	5	—	—
Kurkkutulehdus	1	4	5	—	—
Suurentuneet nielurisat	1	4	5	—	—
Vajaakykyisyys	2	2	4	—	—
Verenheikkous	3	—	3	—	—
Kurkkumätä	—	2	2	2	—
Mätää keuhkopussissa	2	—	2	2	2
Silmätulehdus	1	1	2	1	—
Kouristuksia	1	1	2	—	—
Verenmyrkytys	—	1	1	1	1
Tuberkuloosi	1	—	1	1	—
Suurentuneet imu- ja thymusrauhaset	—	1	1	—	1
Kureutunut nivustyrä	1	—	1	1	—
Synnynnäinen sydäntauti	1	—	1	—	—
» kuppatauti	1	—	1	1	—
Vesipää	—	1	1	—	—
Yhteensä	117	93	210	12	10

Kuolleista lapsista 7 oli alle 1 vuoden. Keuhkokuumeeseen kuolleitten lasten ryhmässä oli 2 heikkoa kaksoislasta sekä vesipääpotilas. Lapsi, jonka kuolemansyy oli thymusrauhasten suurentuminen, kuoli äkkiä ilman huomattua tautia, ja kuolemansyy todettiin vasta toimitetun leikkauksen perusteella.

Kun Sofianlehdossa kertomusvuonna hoidettiin 208 lasta, oli kuolleisuusprosentti siis 4.81.

Reijolan lastenkodissa oli myöskin vuoden kuluessa verrattain paljon vilustumistauteja sekä pieni määrä muitakin sairauksia. Yleensä taudit olivat lievänlaatuisia ja lasten yleistila tyydyttävä. Yksi lapsista kuoli kurkkutulehdukseen. Hän olikin vajaakykyinen ja ruumiillisesti heikko.

Tautien laatu ja lukumäärä ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti.		Tauti.	
Influenssa	32	Suun limakalvontulehdus	3
Kurkkutulehdus	13	Vajaakykyisyys	3
Henkitorvenkatarri.....	6	Tulirokko	2
Korvatulehdus.....	6	Tyrä	2
Suurentuneet nielurisat	4	Kurkkumätä	1
Ihottumia	4	Synnynnäinen sydäntauti	1
Vatsa- ja suolikatarri.....	3		
		Yhteensä	80

Yksi kurkkutulehdukseen sairastunut lapsi kuoli. Sairaalaan lähetettiin 9 lasta, nimittäin tulirokkotapaukset sekä 2 angiinatapausta, joissa epäiltiin olevan tulirokko, kurkkumätäpotilas, 2 vaikeaa influenssatapausta, sekä 2 lasta tyräleikkausta varten.

Kodissa hoidettiin vuoden kuluessa 125 lasta, joista 0.8 % kuoli.

Gustaf ja Maria Hyvösen lastenkodin hoidosta ja hallinnosta vuonna 1932 on saatu seuraavat tiedot:

Lastenkodin johtokuntaan kuuluivat tarkastaja M. Sillanpää puheenjohtajana, taloudenhoitaja S. Ojanne, lastentarhanjohtajatar I. Poppius, varatuomari L. Silvenius ja pofessori A. Ylppö jäseninä. Sihteerinä toimi kodin johtajatar I. Siirala. Kodin henkilökunta ei muuttunut vuoden aikana.

Lapsia oli kodissa 30, 2—17 vuotiaita poikia ja tyttöjä, joista oli sisarusia kuudesta eri perheestä. 14 lapsesta lastensuojelulautakunta maksoi 250 markkaa kuukaudessa, 3 lapsesta heidän omaisensa maksoivat, ja loput olivat vapaapaikoilla. Elatuspäiviä oli kaikkiaan 10,706. Pienille lapsille pidettiin lastentarhaa aamupäivisin, vanhemmat lapset kävivät kansakoulua, jatkokoulua tai ammattikoulua. Yksi lapsi kävi apukoulua. Tyttö, joka oli osoitautunut siinä määrin vaikeaksi hoidettavaksi, siirrettiin Seimelän lastenkotiin. Kesäksi vuokrattiin kodille asunto Haikon kartanon alueelta. Siellä jokaisella lapsella oli oma pieni puutarhatilkku ja sitäpaitsi oli yhteinen kodin puutarhamaa hoidettavana.

Lasten terveydentila oli yleensä tyydyttävä. Sairaalassa hoidettiin tulirokkoon sairastunut tyttö ja umpisuolen tulehdukseen sairastunut poika. Kaksi kaatuvatautista tyttöä siirrettiin kodista pois, toinen Vaajasalon kaatuvatautikotiin, toinen Lapinlahden sairaalaan. Sairaustapaukset kodissa olivat seuraavat: umpisuolen tulehdus 1, angiina 7, influenssa 19, henkitorvenkatarri 11, tulirokko 1 ja kaatuvatauti 2.

Kesäkuun 1 p:stä johtokunta sai tehtäväkseen myös säätiön omistaman talon Kotkankadun 14—16 hoidon, joka siihen asti oli kuulunut kiinteistötoimiston talonisännöitsijälle. Vuoden varrella suoritettiin vuokralla olevan osan perin pohjainen korjaus, pihamaalla oleva pesutupa poistettiin ja uusi pesutupa sisustettiin talon alakertaan. Lastenkodin puolella toimitettiin vain pienehköjä korjauksia. Korjaustöiden kustannukset nousivat yhteensä 434,224:65 markkaan. Muita menoja oli kaikkiaan 264,808:85 markkaa kuten seuraavasta yhdistelmästä näkyy:

M e n o j a, S m k.				M e n o j a, S m k.			
Menoerä.	Kaikkiaan.	Lasta ja päiv. kohden.		Menoerä.	Kaikkiaan.	Lasta ja päiv. kohden.	
Palkat	110,455:—	10: 32		Kalusto	11,263: 10	1: 65	
Talous	75,644: 95	7: 06		Lämpö- ja valo	14,304: 70	1: 34	
Vaatetus	23,147: 10	2: 16		Kulungit	29,994: —	2: 80	
				Yhteensä 264,808: 85 24: 73			

Tuloja kertyi kaikkiaan 267,680: 68 markkaa, joista säästöä edellisestä vuodesta 5,795: 93 markkaa, rahatoimistosta nostettu määrä 155,000 markkaa, lasten elatusmaksuja 40,650 markkaa, henkilökunnan luontoisetujen korvauksia 49,437 markkaa, vuokratuloja 15,001: 50 markkaa ja muita tuloja 1,796: 25 markkaa.